La Universitat de Montblanc, un nou espai per recuperar la història i la dignitat

Autor: Jordi Bilbeny
Data de publicació: 05-07-2016

En Jordi Bilbeny ens convida a assistir a la 3a Universitat Nova Història, a Montblanc, per aprendre i viure amb els investigadors i convidats que hi participaran.

La censura d'estat és una realitat multisecular. Una realitat estudiada, contrastada, sistematitzada. Les lleis d'aquesta censura són públiques. Editades. I el primer que un estudi apocat d'aquesta censura ens aporta és que la història –o més ben dit, el relat de la història– està reelaborada. Entre el que ha escrit l'historiador i el que ha publicat l'editor hi ha una diferència sovint notable: la marcada per la mà del censor. Per la mà i, sobretot, per la seva ideologia, que gairebé sempre era contrària als interessos de la nació i de la cultura catalanes.

En el nostre cas, la censura d'estat ha sigut espanyola i un dels seus interessos primordials ha consistit, d'una banda, a apoderar-se de la nostra història i de la nostra cultura, i, de l'altra, a esborrar-la o atribuir-la a altres nacions. Potser el cas més conegut i ja acceptat de tothom és el cas del barceloní Joan-Cristòfor Colom, un noble, home d'estat, ambaixador, humanista, marí, capità, virrei i almirall convertit en llaner analfabet genovès.

Quan ens aproximem amb cura i detall a la biografia d'En Colom podem percebre la mà del censor d'estat amb tota la força i brutalitat dels fets. Ara el fan arribar a Barcelona, on els reis el reben, ara a Castella o Nàpols, on els reis no hi eren. Ara el fan virrei, que és un càrrec que s'atorgava als membres de la casa reial catalana, ara un plebeu estranger. Ara el fan analfabet, ara se'ns mostra com un gran savi i humanista desbordant. Ara el fan salpar de Catalunya, ara de Sevilla, de Palos, de Portugal, de Cadis o s'esborra el fet que hi hagi un port de sortida. Als gravats es poden veure les tres caravel·les fent onejar banderes catalanes i com, en alguna ocasió, les banderes catalanes són enfosquides o són canviades per banderes castellanes. I així amb tota la resta. La maquinària era abassegadora i reescrivia els fets a gust dels interessos de l'estat, que ja llavors havia pres uns tocs marcadament castellanistes. Amb una mica de paciència, una mica d'estudi i la ment oberta, els retocs són perceptibles arreu. No només en la vida d'En Colom i en els fets dels

primers viatges de descoberta i colonització americanes. Quan dic arreu, vull dir arreu. Afecten la història, és clar. Però també la literatura, la ciència, la filosofia, les arts, la religió. Personatges catalans de tots aquests àmbits que han tingut un ressò especial, han estat desnaturalitzats i fets passar per allò que no eren. Les obres, com ja denunciaven llurs autors als segles XVI i XVII, han estat traduïdes al castellà i a d'altres llengües, i els seus noms o bé esborrats o bé canviats. Això també es copsa netament amb l'estudi corresponent, amb el rigor i la voluntat de dir la veritat per sobre de tota comoditat, de tot llagotisme i de tota prebenda intel·lectual i política.

Al començament érem molt pocs investigant. Ara ja som molts. Ens hem aplegat a l'entorn de l'Institut Nova Història, que té precisament per objectiu recuperar aquesta història esborrada i tergiversada. L'Institut promou la recerca i l'estudi. Però també la difusió d'aquests estudis i recerques en simposis, seminaris, conferències, llibres, documentals. Hem creat un web des d'on es difonen arreu les nostres troballes. I ara, des de fa ja uns anys, estem creant un espai tangible on compartir els nostres coneixements amb la gent. És la Universitat Nova Història. La vam materialitzar per primer cop a Crespià, perquè hi vam trobar una bona acollida, comprensió i, sobretot, els recursos mínims per tirar aquest projecte endavant. I ara, des de l'any passat, l'hem reprès a Montblanc per raons idèntiques: bona acollida, entusiasme i convicció. I us volem convidar a tots a venir-hi i a participar-hi. El coneixement no són tan sols dades. Són dades. I tant. Però, si no les encarnem en els nostres gestos i moviments, en el dia a dia, en la nostra ideologia, si no serveixen per transformar-nos i transformar el món, són dades mortes.

Amb la Universitat volem fer d'aquesta informació –d'aquestes dades– una energia viva i revitalitzadora. Pensem que si els investigadors i els participants convivim i parlem i aprenem plegats, el resultat serà molt més regenerador que si només llegíssim llibres. I, a més a més, ser-hi ens farà partícips d'aquesta meravellosa gesta de la restauració del nostre passat ocultat. Ser-hi ens fa ser, més que simples espectadors, grans protagonistes. El món canvia. L'univers se'ns mostra cada cop més infinit. La nostra percepció s'enfoca cada cop millor. Recuperar el passat no ens pot deixar indiferents. Si véns, ho veuràs.

Jordi Bilbeny

Institut Nova Història

Matrícules i informació: http://www.inh.cat/universitat